

моделі державного управління (В. Бакуменко, І. Коліушко, Я. Коженко, В. Тимошук та ін.), які ґрунтуються на використанні методологічного інструментарію системного підходу, здобутках теорії організаційного розвитку, нової інституційної теорії.

ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ГРОМАДСЬКО-ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЗАГАЛЬНОЮ СЕРЕДНЬОЮ ОСВІТОЮ В РЕГІОНІ

О. В. Пастовенський, д. пед. н.,

Л. М. Калініна, д. пед. н.

Мета, завдання, стратегічні напрями й основні шляхи реформування управління системою освіти в країні визначено в Конституції України, низкою законодавчих актів, у яких пріоритетним завданням є демократизація, децентралізація управління освітою, перехід до державно-громадської моделі управління загальноосвітніми навчальними закладами.

З огляду на це, у сучасній педагогічній теорії та практиці особливої актуальності набуває проблема теоретичного обґрунтування системи громадсько-державного управління загальною середньою освітою, окреслення тенденцій її розвитку, визначення принципів і функцій, чинників становлення досліджуваного феномену. Подальшого наукового розгляду потребують такі її аспекти, як визначення соціально-економічних і правових умов становлення громадсько-державного управління, критеріїв оцінювання рівня його впровадження, обґрунтування структури і змісту відповідної моделі управління.

Концептуальні засади дослідження ґрунтуються на визнанні взаємозумовленості громадських і державних суб'єктів управління, чим детермінується сутність громадсько-державного управління загальною середньою освітою, яке може бути ефективно досліджено як відкрита «м'яка» система, що синергетично розвивається. Методологічною домінантою дослідження визначено, вслід за Л. Паращенко, «м'який» системний підхід (П. Чекленд (P. Checkland), Р. Аскофф (R. Askoff) та ін.) із притаманними йому ідеями партисипативного управління, орієнтованого на демократизацію прийняття управлінських рішень з урахуванням

інтересів усіх зацікавлених сторін, і синергетичний підхід, який передбачає суттєве зростання ефективності процесу управління системою загальної середньої освіти за умови узгоджених дій усіх її підсистем і елементів. Забезпечення ефективного формування та динамічного розвитку громадсько-державного управління загальною середньою освітою в регіоні передбачає врахування його тенденцій, особливостей, чинників, принципів на основі впровадження необхідних соціально-економічних і правових умов, реалізації функцій громадсько-державного управління загальною середньою освітою й оцінювання стану його формування в регіоні на основі відповідних критеріїв.

Концептуально важливою для досліджуваної проблеми визначено ідею щодо можливості валідної експериментальної перевірки ефективності системи громадсько-державного управління загальною середньою освітою в регіоні в умовах чинного законодавства на базі освітніх округів, які наразі є демократичнішими суб'єктами галузі.

В умовах чинного законодавства України система громадсько-державного управління загальною середньою освітою в регіоні може впроваджуватися на основі розвитку освітніх округів, автономних і приватних навчальних закладів, активізації діяльності органів місцевого самоврядування щодо модернізації освітньої галузі, удосконалення моделей співпраці професійних освітянських управлінських структур з громадськими.

У результаті теоретичного аналізу наукових праць із досліджуваного напрямку окреслено понятійно-термінологічне поле зазначеної проблеми, зокрема щодо понять «система загальної середньої освіти», «управління освітою», «державні», самоврядні та «громадські управлінські структури», «державно-громадське» і «громадсько-державне управління загальною середньою освітою», «регіон». На основі аналізу нормативних документів щодо співвідношення владних повноважень державних і громадських структур розроблено структурну схему системи управління загальною середньою освітою в Україні, на базі якої з урахуванням історичного досвіду диференційовано діапазони впливу громадських структур на систему управління загальною середньою освітою, чітко розмежовано державне, державно-громадське, гро-

мадсько-державне і громадське управління освітою, що слугувало підґрунтям теоретичного розгляду системи управління освітою на наукових засадах. Зокрема, громадсько-державне управління загальною середньою освітою визначено як поєднання діяльності громадських і державних суб'єктів управління, що впроваджують узгоджену освітню політику в інтересах людини, громади й держави на основі демократичних процедур самоуправління та співуправління із забезпеченням пріоритету прав громадськості. У результаті теоретичного аналізу проблеми управління загальною середньою освітою простежено трансформацію методологічних підходів у наукових дослідженнях освітніх систем від «жорсткого» до «м'якого» системного і синергетичного.

З'ясовано, що ефективним сучасним напрямом формування громадської складової в управлінні загальною середньою освітою є реалізація концепції громадсько-активних шкіл – навчальних закладів, у яких значна увага приділяється: налагодженню партнерських зв'язків між школою та всіма ресурсами, що існують у громаді; розвитку в таких школах освітніх, соціальних, оздоровчих послуг; підтримці молодіжних рухів; залученню до навчально-виховного процесу батьків; реалізації освітніх програм для дорослого населення, зміцненню родини та взаємин між мешканцями громади.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ШКОЛОЮ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОГО ПРОФІЛЮ ЯК СОЦІАЛЬНО-АКТИВНОЮ ПЕДАГОГІЧНОЮ СИСТЕМОЮ

Г. Д. Матвєєва, к. пед. н.

Розвиток європейського освітнього простору вимагає від української системи освіти адекватної реакції на сучасні процеси реформування загальної освіти, оскільки саме вона формує ті людські якості й закладає той фізичний, моральний та інтелектуальний потенціал, які людина реалізує в подальшому своєму житті. За висновками сучасних науковців, важливого значення набуває перехід процесу управління загальноосвітніми навчальними закладами від державно-громадського до громадсько-державного.